

הלכות קידוש החודש פרק ח

פרק ח

חשבון החדשים המלאים והחסרים

א.

חדשה של לבנה תשעה ועשרים יום ומחצה, וחלקים כמו שביארנו. ואי אפשר לומר שראש החודש יהיה במקצת היום, עד שיהיה מקצת היום מחודש שעבר ומקצתו מהבא, שנאמר "עד חודש ימים" (במדבר י"א:כ'), מפני השמועה למדו שימים אתה מחשב לחודש ואי אתה מחשב שעות:

ב.

לפיכך עושין חדשי הלבנה מהם חודש חסר תשעה ועשרים יום בלבד, ואף על פי שחדשה של לבנה יתר על זה בשעות. וחודש מלא משלשים יום, ואף על פי שחדשה של לבנה פחות מזה בשעות, כדי שלא לחשב שעות בחודש אלא ימים שלמים:

ג.

אילו היה חדשה של לבנה תשעה ועשרים ומחצה בלבד - היו כל השנים חודש מלא וחודש חסר, והיו ימי שנת הלבנה שלש מאות ארבעה וחמישים 354, שישנה חדשים חסרים ושישה מלאים.

אבל מפני החלקים שיש בכל חודש וחודש יתר על חצי היום - יתקבץ מהן שעות וימים, עד שיהיו במקצת השנים חדשים חסרים יתר על המלאים, ובמקצת השנים חדשים מלאים יתר על החסרים:

יום שלשים לעולם עושין אותו ראש חודש בחשבון זה.
 אם היה החודש שעבר חסר - יהיה יום שלשים ראש חודש הבא,
 ואם היה החודש שעבר מלא - יהיה יום שלשים ראש חודש, הואיל
 ומקצתו ראש חודש, ויהיה תשלום החודש המלא שעבר, ויהיה יום
 אחד ושלשים ראש החודש הבא, וממנו הוא המנין והוא יום הקביעה.
 ולפיכך עושין ראשי חדשים בחשבון זה - חודש אחד יום אחד בלבד וחודש
 אחד שני ימים:

סדר החדשים המלאים והחסרים לפי חשבון זה כך הוא,

- תשרי - לעולם מלא,
 - וחודש טבת - לעולם חסר,
 - ומטבת ואילך - אחד מלא ואחד חסר על הסדר.
- כיצד,

- טבת חסר, שבט מלא,
- אדר חסר, ניסן מלא,
- אייר חסר, סיון מלא,
- תמוז חסר, אב מלא,
- אלול חסר.

ובשנה המעוברת: אדר ראשון מלא ואדר שני חסר:

נשארו שני החדשים שהן מרחשון וכסליו,

- פעמים יהיו שניהם מלאים,

• ופעמים יהיו שניהם חסרים,

• ופעמים יהיה מרחשון חסר וכסליו מלא.

ושנה שיהיו בה שני חדשים אלו מלאים היא שנקראו "חדשיה שלמים",

ושנה שיהיו בה שני חדשים אלו חסרים נקראו "חדשיה חסרים",

ושנה שיהיה בה מרחשון חסר וכסליו מלא נקראו "חדשיה כסדרן":

ז.

דרך ידיעת השנה אם חדשיה שלמים או חסרים או כסדרן לפי חשבון זה כך הוא,

תדע תחילה יום שנקבע בו ראש השנה שתמצא לידע סידור חדשיה, כמו שביארנו בפרק שביעי, ותדע יום שייקבע בו ראש השנה שלאחריה, ותחשב מנין הימים שביניהם חוץ מיום הקביעה של זו ושל זו.

• אם תמצא ביניהן שני ימים - יהיו חדשי השנה חסרים,

• ואם תמצא ביניהן שלשה ימים - יהיו כסדרן,

• ואם תמצא ביניהן ארבעה - יהיו שלמים:

ח.

במה דברים אמורים, בשהיתה השנה שתמצא לידע סידור חדשיה פשוטה.

אבל אם היתה מעוברת,

• אם תמצא בין יום קביעתה ובין יום קביעת שנה שלאחריה ארבעה

ימים - יהיו חדשי אותה השנה המעוברת חסרים,

• ואם תמצא ביניהן חמישה ימים - יהיו כסדרן,

• ואם תמצא ביניהן שישה - יהיו שלמים:

כיצד?

הרי שרצינו לידע סידור חדשי שנה זו, והיה ראש השנה בחמישי והיא פשוטה, וראש השנה שלאחריה בשני בשבת - נמצא ביניהן שלשה ימים, ידענו ששנה זו חדשיה כסדרן.

ואילו היה ראש השנה שלאחריה בשלישי - היו חדשי שנה זו שלמים, ואילו היה ראש השנה בשנה זו בשבת, ובשנה שלאחריה בשלישי בשבת - היו חדשי שנה זו חסרים. ועל דרך זו תחשב לשנה המעוברת כמו שאמרנו:

י.

יש שם סימנין שתסמוך עליהם כדי שלא תטעה בחשבון סידור חדשי השנה, והם בנויין על עיקרי זה החשבון והקביעות והדחיות שביארנו דרכם, ואלו הן,

- כל שנה שיהיה ראש השנה בה בשלישי - תהיה לעולם כסדרן לפי חשבון זה, בין בפשוטה בין במעוברת.
- ואם יהיה ראש השנה בשבת או בשני - לא תהיה כסדרן לעולם, בין בפשוטה בין במעוברת.
- ואם יהיה ראש השנה בחמישי,
 - אם פשוטה היא - אי אפשר שיהיו חדשיה חסרים לפי חשבון זה,
 - ואם מעוברת היא - אי אפשר שיהיו חדשיה כסדרן לפי חשבון זה: